CORNELIA BURGERHART,

DE

VLIJTIGE HUISHOUDSTER;

OF

DOOR OVERLEG KAN EENE HUISMOEDER VEEL BESPAREN.

Voor Meisjes

UIT DEN

Burgerstand,

OM, IN BETREKKING ALS GEHUWDE VROUWEN OF HUISHOUDSTERS, HARE PLIGTEN TE LEEREN KENNEN.

DOOR MEJUFFROUW

C. M. DOLL EGGES.

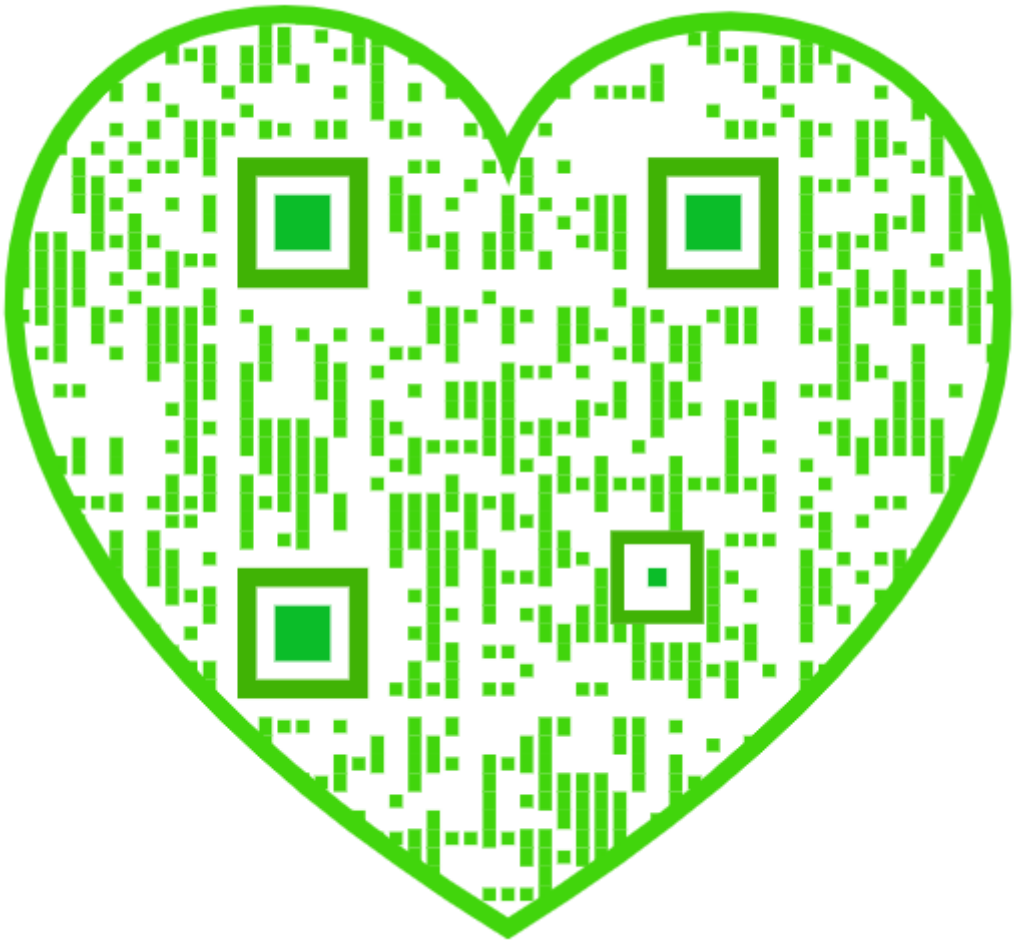

OK
Dol.c

LEGAAT
VAN
C. J. GONNET
OVERL. TE HAARLEM
7 FEBR. 1926

4684

DE

VLIJTIGE HUISHOUDSTER.

CORNELIA BURGERHART
de
VLYTIGE HUISHOUDSTER:
of
door overleg kan eene Huismoeder veel besparen.

Voor Meisjes uit den Burgerstand, om in bekrekking als gehuwde vrouwen of huishoudsters hare pligten te leeren kennen.

4884 J 4

door

MEJUFF: C. M. DOLLEGGES.

en hoe zij met regt regte haare vrouw kennen. Bl. 46

te Zaandyk,
by J. HEYNIS Tz. en
aande Schagerbrug in de Zype, by
J. C. HONIGH.

1830.

STADSBIBLIOTHEEK HAARLEM

TOEWIJDING

AAN MIJNE

Geachte Vriendin T..... C.....

Het is mij hartelijk aangenaam, dat gij, mijne vriendin! mij vergunt, dit werkje aan u op te dragen.

Gij toch behoort onder die vrouwen, welke kunnen oordeelen of ik in mijne poging slaagde, om in het gewaad eener zedelijke geschiedenis, jonge meisjes en pas gehuwde vrouwen te doen zien, dat de *zuinige en vlijtige huishoudster*, evenmin de betrekking als dochter of gade behoeft te verwaarloozen; dat gezellig onderhoud, en blijken van eene beschaafde opvoeding, bij eene jonge vrouw kunnen gepaard gaan, met huiselijke vlijt en spaarzaam overleg.

Gij, mijne vriendin! weet, dat dit alles in eene jeugdige echtgenoot kan vereenigd zijn, zoodra zij lust heeft aan hare bestemming te voldoen. Zij, die ijdelheid en ligtzinnigheid huldigen, verkwijnen allengskens bij pligtbetrachting, ofschoon een jeugdige gade haar wenscht gelukkig te maken.

Het is geene romaneske stelling, uit die boeken ontleend, dat dáár, waar liefde en welwillendheid wonen, men in het genot van eene huiselijke levenswijs, ook bij gemis van weelde en schitterende vermaken, gelukkig kan zijn, als men te zamen den rampspoed draagt, die daling in de fortuin ten gevolge had. Door vlijt en spaarzaamheid schraagt de vrouw de poging van haren echtgenoot, om den tegenspoed te boven te komen, dien hij zich zelven niet heeft te verwijten. CORNELIA BURGERHART bleef immer opgeruimd en in eene heldere luim gestemd.

Pligtmatig handelt zij, welke haren vader, echtgenoot, broeder, zoon of hem, aan wiens zorgen en zwoegen zij haar bestaan verschuldigd is, liefderijk bejegent.

Gij, mijne vriendin! ofschoon gij de huwelijksbanden niet koost, en dus uwe hand niet schonkt aan eenen leidsman in dit leven, zoo zien uwe

vrienden u echter volmaakt berekend, om het geluk eens braven echtgenoots, door huiselijke deugden, vlijt, vaardigheid en verstandig overleg, bestendig te vormen.

Voorspoed dubbel te doen smaken, door eene heldere luim en eenen opgeklaarden geest; met vastheid en fierheid in den tegenspoed het hoofd op te heffen, dewijl het voor een edel hart eene behoefte is; bij teleurstelling of verlies van betrekkingen te pogen elders nuttig te zijn, — zoo ziet men u steeds ijveren als eene getrouwe vriendin, als eene hartelijke bloedverwant, als onvermoeide verzorgster van niet gelukkige kinderen. Steeds volgdet gij ten deze de roepstem van pligt met eene vergenoegdheid, welke mij u hoogschatten, en uw karakter op prijs stellen doet; ja, ik waardeer u daarom boven menig gehuwde vrouw, welke de pligtbetrachting mijner CORNELIA niet volgt en den moed verliezen zoude bij het deelen in de opoffering, waartoe zij haren echtgenoot zag gedrongen. De belangstelling, waarmede gij mijnen letterarbeid aanmoedigt, door elk mijner werkjes, meer als vlugtig te lezen, zal mij steeds vereeren.

Dit *belangstelling*, in mijnen *voor*- en *tegenspoed*

bij u duurzaam blijve! Dit zal mij ten blijk strekken uwer bestendige vriendschap, die ik hoog waardeer, en ik zal alsdan menig uur van verpoozing aan u te danken hebben.

Wees verzekerd van de bestendige vriendschap en hoogachting uwer liefhebbende vriendin.

Amsterdam,
18 December 1830. C. M. DOLL EGGES.

VOORREDE.

Het tafereel, dat wij in de volgende bladen schetsten, zal niet onbelangrijk wezen voor meisjes, uit den fatsoenlijken burgerstand, welke beseffen, dat welwillendheid en aanleg tot huiselijkheid, voor hare kunne in elken stand noodig is tot geluk. Ten einde zich in het ouderlijke huis bemind te zien, of om zich bij verlies van ouderen of tijdelijke goederen, in betrekking als huishoudster, in eene aanzienlijke familie, noodzakelijk te maken, behooren brave meisjes zich van hare vroegste jeugd aan hiertoe te leggen. Zij, welke met blijmoedigheid en vlijt, onder het bestier eener verstandige moeder, zich alle bezigheden hebben aangewend, zoo wel als het bestier over de dienstboden, zullen het minder

moeijelijk vinden, wanneer zij eenmaal, uit noodzakelijkheid, die taak moeten aanvangen. Gewoon zijnde, dezelve uit liefde te verrigten, worden zij daaraan ongevoeliglijk gewend. Wanneer zij daarna bij eene brave dame in betrekking als huishoudster komen, en zich op eene loffelijke wijze van haren pligt kwijten, zoo als CORNELIA BURGERHART deed, dan kunnen zij zich noodzakelijk maken; en geen weldenkend gebieder of gebiedster zal haar de verdiende onderscheiding weigeren. Zoodra door een edelijk bestier zuinigheid en vlijt in het gezin heerschen, goede dienstboden hare pligten leeren en de ondeugden ontmaskerd worden; zoodra alles, wat door het hoofd van het gezin is verschaft en bekostigd, voor verwaarloozing blijft bewaard; zoodra eene juffer, na volbragten arbeid, in gezellig onderhoud deelt, alsdan zal niemand haar op eene vernederende wijze hare afhankelijkheid herinneren; of, indien zulks mogt plaats vinden, zal de gelegenheid ontbreken, waarin zij door weldenkenden wordt opgemerkt en gelooven.

Maar, zoodra een meisje in het vaderlijke huis de vermaningen harer moeder in den wind slaat, in eene wreveligе luim, geheel tegen haren zin, verdrietig eenige bezigheid op zich neemt, die zij zoo veel mogelijk door dienstboden doet verrigten; alles, wat men haar opdraagt, zoo lang mogelijk uitstelt, en daarna met in het oog loopende traagheid zich daarvan kwijt, zulk een meisje zal, wanneer zij bij vreemden dien post moet vervullen, zich dubbel ongelukkig gevoelen. Hetgeen men niet uit liefde wil doen, zal dubbel moeijelijk bij vreemden vallen. Hare vernedering zal haar onlijdelijk wezen; ja, elk woord, alleen wenk zal zij zich aantrekken.

Wanneer hare meesteres in haar een kwadzig of onkundig meisje aantreft, zal deze haar met minachting bejegenen; haar hare afhankelijkheid herinneren, terwijl de dienstboden, waarover zij gesteld is, haar niet zullen gehoorzamen. In zulk eene gesteldheid is de betrekking als huishoudster zeer ongevallig.

Die juffers, welke onder het liefderijk toevoorzigt eener moeder, geene neiging tot huiselijke pligten toonen, zijn ook te ligtzinnig om naauwgezet in die betrekking te voldoen. Elke kleine opoffering aan haren pligt valt haar reeds te zwaar; en, als men zijne taak met tegenzin opvat, kan men dezelve geenzins met ijver volbrengen.

Jonge juffers van den fatsoenlijken burgerstand leeren dus uit deze kleine schets, dat zij zich, even als CORNELIA BURGERHART, *vroegtijdig moeten bekwamen om zich het bestuur eigen te maken; ten einde, indien zij door eenen braven jongeling tot echtgenoote worden gekozen, de kunst te verstaan het zwaar gewonnen geld, met eene gepaste spaarzaamheid te besteden. Zoo dit haar vreemd zij, worden zij zelve ook ongelukkig; maar; kennen en beminnen zij hare pligten, alsdan is de gelegenheid niet zeldzaam, om bij noodlottig verlies van tijdelijke goederen, een fatsoenlijk bestaan te vinden.*

CORNELIA BURGERHART,

DE VLIJTIGE HUISHOUDSTER;

OF

DOOR OVERLEG KAN EENE HUISMOEDER VEEL BESPAREN.

De familie BURGERHART leefde in den deftigen middelstand. Dewijl de huismoeder zwak was en vele kinderen had, droeg zij bijna de geheele zorg voor het huisselijk bestier aan hare oudste dochter op, CORNELIA genaamd.

Dit meisje had zich van hare kindschheid aan, met vlijt op al die bezigheden toegelegd, welke eenmaal eene goede huismoeder tot sierad moeten verstrekken. Niet alleen dat zij de dienstboden naar eisch konde bevelen, maar zij was ook zelve in elk bedrijf ervaren, om met eigene handen alle werkzaamheden te verrigten.

Mijnheer en mejufvrouw BURGERHART, stonden als welgestelde lieden, door den koophandel, met vele menschen in betrekking, en waren daardoor verpligt, om dikwijls talrijke gezelschappen tot hunnent te zien. De schikking werd bij zulke gelegenheden geheel aan de zorg van CORNELIA toevertrouwd. Zij bestuurde het feest, en kocht alles wat tot hetzelve werd vereischt. Hare ouderen wisten niet, of zij meerder haren smaak of hare zuinigheid moesten toejuichen.

Nadat in zoodanig geval de genoodigden hun woord hadden gegeven, werden de vertrekken, in behoorlijke orde gebragt; de meubelen op nieuw gewreven, zoo dat alles glinsterde en schitterde, en er nergens een stofje te vinden was.

CORNELIA, was bij het verrigten van dezen arbeid, zelve behulpzaam. — Wanneer dit alles gereed was, opende CORNELIA de kasten en buffetten. Zilver, glaswerk enz. werd met zachte doeken afgewreven. Dit geschied

zijnde, overlegde zij met hare moeder, op welke spijzen men de genoodigden vergasten, en welke groenten men in het gegevene saizoen opdisschen zoude.

Zij overlegde vervolgens met de keukenmeid, deed alles koopen van de beste soort, ter plaatse, waar men niet werd bedrogen of te duur betaalde. CORNELIA had te veel aandacht en werd te gaarne door haren goeden vader geprezen, om niet zelve het dessert uit te denken en gereed te maken, te meer, daar zij hierbij haren keurigen smaak kon doen blijken.

Men zag CORNELIA reeds des morgens vroegtijdig in de blijmoedigste stemming werkzaam. Zij bestierde op eenen vriendelijken toon de dienstboden, kreeg het hagelwit en keurig tafelgoed uit het kabinet, en maakte alle toebereidselen, dewijl hare ouderen ongaarne zagen, dat zij, wanneer het gezelschap in de zaal was, de kamer verliet, of door de dienstboden in het oor werd gefluisterd, hetwelk ligtelijk de gasten in den waan zoude brengen,

alsof men een groot onheil schroomde te verhalen.

Voor de genoodigden verschenen zijnde, zette zij alles op de theetafel in gereedheid. Waar men kwam, nergens werd de thee zoo keurig, zoo oplettend geschonken. » De thee, door » mijne dochter aangeboden," riep de heer BURGERHART meer dan eens, » is voor mij een » ware *nektar*."

Na de thee werd door CORNELIA, met behulp der dienstmaagd, spoedig het kostbaar porselein en zilver afgewasschen; en nu voegde CORNELIA zich bij het gezelschap.

Alvorens men zich aan tafel begaf, was CORNELIA reeds in de eetzaal geweest, om met eenen vluggen blik de tafel te overzien, of men ook iets had vergeten, en of de wijn wel ter behoorlijker plaatse stond.

Toen het gezelschap zich aan tafel had gezet, werd het vermaak niet gestoord, of de maaltijd minder smakelijk gemaakt, door het vergeten van kleinigheden, die echter tot de

toebereiding noodig zijn. CORNELIA zorgde, dat de dienstbode terstond met een schoon bord, vork of lepel gereed was, zoodra een der gasten het eene of andere behoefde.

Toen het dessert op tafel was, gaf CORNELIA zich aan de gezellige genoegens over, want hare zorg was geëindigd, alzoo door de dienstboden goede koffij werd aangeboden. Bij elk bezoek scheidde het gezelschap hoogst voldaan, over het keurig, smaakvol en gul onthaal der familie BURGERHART; de huiselijke oplettendheid van de oudste juffer CORNELIA droeg aller goedkeuring weg.

Wanneer het gezelschap was vertrokken, bijverde CORNELIA zich met de dienstboden, om alles weg te ruimen, hetwelk ligt kon breken of beschadigen; zij telde het zilver, en begaf zich daarna ter rust, wel tevreden over den goeden afloop van het vriendenmaal.

Zoodra het gezin des morgens had ontbeten, werd weder het porselein en zilver geborgen. Zelden ontdekte CORNELIA, dat de

dienstboden iets gebroken of beschadigd hadden; en, niemand zoude hebben gezegd, dat een zoo talrijk gezelschap in de eetzaal bijeen was geweest. Indien bij ongeluk iets gebroken, of eenig meubel beschadigd of bevlekt was, dan bevlijtigde CORNELIA zich, om het gebrokene weder te koopen of het gevlekte te herstellen, en, wanneer de dienstboden daarvan oorzaak waren, herinnerde zij hun dat bij eene volgende onvoorzigtigheid het geld van hun loon zoude worden afgehouden, terwijl zij verpligt zoude zijn, om het gebeurde aan hare moeder mede te deelen.

Indien een vriendenmaal bij naauwkeurige berekening te veel gelds had gekost, overlegde CORNELIA met hare ouderen, om bij eene volgende gelegenheid den maaltijd eenvoudiger in te rigten.

De huishoudelijke CORNELIA, had elken dag hare bepaalde werkzaamheid. Zoodra de wasch te huis kwam, begaf de jonge juffer zich met eene der dienstmaagden naar den zolder, en

arbeidde blijmoedig en vlug tot den tijd van het middagmaal. Als de wasch aan kant moest gemaakt worden, werden door CORNELIA geene bezoeken afgelegd of vriendinnen genoodigd.

Des avonds, als CORNELIA in den huiselijken kring beneden was, las de heer BURGERHART overluid in een goed boek, terwijl moeder en dochters met eenig handwerk bezig waren; doch, als de klok het uur van den avondmaaltijd herinnerde, werd het boek toegeslagen, dewijl de huiselijke orde door niets mogt worden gestoord.

Zoodra de wasch netjes gevouwen was, ging CORNELIA met hare moeder dezelve tegen de lijst nazien en bergen. Alsdan prees juffrouw BURGERHART den ijver en de juistheid harer dochter, en het bescheiden meisje omhelzende, zeide zij: » Kindlief! gij zult geen berouw » hebben over uwe vlijt en netheid. Eenmaal » zult gij mij bedanken, dat ik aan u meerdere » werkzaamheid overliet, dan andere moeders

» aan meisjes van uwe jaren overlaten. Geloof » mij, het zal u in uw eigen huishouden te » pas komen." CORNELIA verheugde zich dan en grimlachte bij den lof, dien de moeder haar toezwaaide.

Men zag nimmer het meisje een half uur in werkeloosheid doorbrengen. Zij borduurde, naaide of nam, terwijl zij thee of koffij schonk, haar breiwerk in handen.

Wanneer de heer BURGERHART onverwacht eenen vriend medebragt, dien hij ter maaltijd genoodigd had en een of ander geregt, dat niet alledaags was, daarbij moest gereed gemaakt worden, dan begaf CORNELIA zich naar de keuken om de saus te maken, zoo als vader dezelve het liefste wenschte.

Dit behaagde den heer BURGERHART ongemeen. Als de vrouw of dochter zich ontevreden betoont, wanneer de man van het huis eenen vriend medebrengt, dan berooven zij hem hierdoor van een aangenaam uur, terwijl hij op eenen anderen tijd zijnen vriend in een logement vergast, alwaar hij, tegen betaling, altoos welkom is en goed gediend wordt.

Zoodra eene dienstbode bij deze familie in dienst trad, sloeg men dezelve naauwkeurig gade.

Het eerste onderzoek was, of zij zindelijk op hare kleeding, in hare wijze van arbeiden en in de keuken was; of elk stuk, dat uit hare handen kwam, rein en helder was, en of zij eene beproefde eerlijkheid, goede zeden en een goed humeur bezat.

» Mijne dochter," aldus begon jufvrouw BURGERHART, » weinig dienstboden verdienen ons » vertrouwen; velen zijn bedorven door omgang » met slechte lieden, of zijn in hare opvoeding » verwaarloosd. Zij weten dus niet, hoezeer » zij zondigen door ons te verschalken en te » bedriegen, door het eten te laten bederven, » en hetgeen onder hunne beheering is, te ver- » waarloozen. Dikwijls gelooven zij, dat een » huisvader of eene huismoeder grillig is, als » zij begeeren dat op het eenmaal bepaalde uur

» het eten gereed is, dat de arbeid op den be-
» paalden tijd wordt begonnen, en dat men ge-
» regeld opstaat en naar bed gaat. Zij be-
» seffen niet, dat zoodra dit niet wordt in
» acht genomen, de huishouding allengskens
» in wanorde geraakt. Zij hebben geen denk-
» beeld, dat als eene dienstmaagd met een vuil
» voorschoot zich aan de deur laat zien, dit
» tot oneer van hare jufvrouw verstrekt en ge-
» voelen de teleurstelling niet die een man,
» welke den ganschen voormiddag voor zijn
» huisgezin zwoegt, ondervindt als men hem
» eene slecht toebereide spijs voorzet. Men
» behoort daarom haar bij zulk eene gelegen-
» heid te bestraffen en haar te verbieden,
» den tijd te verpeuten, terwijl ondertusschen
» het eten bederft."

» Kwade voorbeelden, en al te toegevende
» heeren of mevrouwen bederven dikwijls de
» dienstboden. Met den overvloed bekend,
» willen zij van meer gebruik maken als me-
» nig brave burgervrouw in haar eigen huis-

» houden behoeft. Slechte dienstboden winnen
» de gunst hunner meesters door vlugheid en
» vleijerij, en maken van dat vertrouwen laag-
» hartig misbruik. Het verstandigste, dat eene
» huisvrouw kan doen, is de ondeugd harer
» dienstboden voor de eerste maal te verschoo-
» nen, doch haar tevens te verzekeren, dat
» wanneer dezelve andermaal voorvalt, zij de
» dienst zullen moeten verlaten."

» Indien zij alsdan in haar gedrag volharden,
» behoort men haar te doen verhuizen. Zwak-
» heden, kleine gebreken mag men echter nie-
» mand als onvergeeflijk toerekenen, dewijl wij
» zelve die in ruime mate bezitten. Handelingen
» nogtans, welke een bedorven hart aantoonen,
» beslissen over het karakter. Wanneer, bij voor-
» beeld, eene meid het vleesch of eenige andere
» spijs kan laten bederven, en hetzelve dan weg
» werpt, zonder dat zij berouw van hare achte-
» loosheid gevoelt, terwijl duizende menschen
» gebrek lijden; dit moet, naar mijn begrip, als
» ondeugend en slecht worden beschouwd. Zij

» verbeteren zich hiervan evenmin, als van
» het misbruik van sterken drank. Even zoo
» is het met ligtvaardigheid in kleeding en
» gedrag gelegen."

» Ik moet ook nog als een ongeneeslijk
» gebrek de luiheid aanvoeren; dezelve is bijna
» altoos met morsigheid gepaard. Behalve dat,
» zijn luije menschen onverschillig en zonder
» eerzucht. De luiaard denkt: » » kom ik van
» » daag niet, dan kom ik morgen." "

» Achteloosheid, door gebrek aan geheugen
» of door zorgeloosheid van jeugdigen leeftijd
» of onkunde, omtrent de prijzen der eetwaren,
» kan men verbeteren, wanneer men welwil-
» lend is. Indien men zich hieraan op eenen
» anderen tijd niet schuldig maakt, dan zal
» men weder de genegenheid winnen. Zoodra
» eene dienstbode onverschillig is, of zij hare
» meesteres voldoet, of zij het eten door slechte
» bereiding bederft, en daardoor eenen smake-
» lijken disch onaangenaam maakt; of het haar
» aanvertrouwde verwaarloost, dan toont zij

» weinig lust, om zich beter van haren pligt te
» kwijten, maar is zij welwillend, dan zal zij
» den volgenden dag voor het een of ander
» zorg dragen."

» Toen ik naauwelijks een jaar geleden met
» uwen vader was gehuwd, bespeurde ik in
» mijne tweede meid, neiging tot snoepen. Be-
» halve deze fout, werden wij wel door haar
» gediend. Zoodra zij eenig geld had, ver-
» snoepte zij zulks terstond; ontving zij haar
» loon, dan was zulks hetzelfde geval. Zij
» kon door het opvolgen van dezen trek bijna
» niets koopen tot verbetering harer kleeding.
» Ik onderhield haar hierover zeer streng, en
» verklaarde haar dat van snoepen spoedig ze-
» len komt. Hierop begon zij te schreijen."

» » Wat zult gij nu aanwenden, om klee-
» » deren te kunnen koopen!" " Ach! mijne
» » waarde jufvrouw," " riep zij schreijend
» uit, » » Ik schaam mij als ik bedenk, wat
» » ik voor dat geld had kunnen hebben. Indien
» » ik op uwen raad niet konde hopen, zonde ik

» » zeer ongelukkig worden; maar ik heb van
» » harte berouw, en zal mij verbeteren. Ik
» » verzoek u mijn verval te willen bewaren;
» » en, als ik mijn loon ontvang, terstond het
» » noodige daarvoor te koopen." " Houd uw
» » woord," " antwoordde ik, » » maar, in-
» » dien ik weder bij u het snoepen ontdek,
» » dan is mijn geduld ten einde, en gij ver-
» » liest voor altoos mijn vertrouwen; want,
» » wordt de ondeugd eenmaal eene hebbelijk-
» » heid, dan is men onverschillig, door welke
» » middelen men aan geld komt." "

» Ik voldeed aan haar verzoek, en zij ver-
» beterde zich. Toen zij daarna van haar geld
» verscheidene benoodigdheden kocht," riep zij
» uit, » » dit had ik reeds voor lang kunnen
» » doen, indien ik niet gesnoept hadde." "
» Gedane zaken nemen geen' keer," antwoordde
ik, » gij ziet dat gij verkeerd handeldet en dit
» is genoeg." De meid deed daarna blijmoe-
» dig en getrouw haren pligt. Drie jaren diende
» zij na dien tijd nog bij ons, toen zij uit ons

» huis trouwde en eene brave vrouw werd,
» die mijne genegenheid behield."

Cornelia. Hoe braaf deedt gij, lieve moe-
der! dat gij haar hare zwakheid onder het oog
bragt, en er haar de gevolgen van leerdet
kennen. Nu is zij een braaf mensch en eene
goede huisvrouw geworden.

Jufvrouw B. Ja, mijne dochter! dit was
mijn pligt; maar de verfoeijelijke ondeugd van
slordigheid is al zeer moeijelijk te verbeteren.
Morsige lieden gelooven dat wij die ondeugd
bij hen vergrooten, en hebben geen besef, hoe
leelijk die ondeugd is, en hoe walgelijk zij zich
hierdoor maken. Zij bedenken alles om in hun
voordeel te pleiten. Zij schamen zich noch voor
ons, noch voor hen, die ons bezoeken, en wen-
den voor, uit gebrek aan vele kleederen of
gebrek aan tijd, dat die ondeugd hun bijblijft.
Dezelfde meiden beijveren zich maar al te dik-
wijls, om des Zondags boven hunnen stand
opgeschikt uit te gaan en hun geld aan onnoo-
digen prunk en opschik te verspillen, hetwelk

aan linnen of andere behoeften had moeten besteed worden. Wat de morsigheid betreft, zoodra wij zeggen: » dit is niet schoon," en wij het antwoord ontvangen: » o! dat wil » niet zeggen," zoo blijkt het, dat zij eenen morsigen aard hebben en niet geschikt zijn, om onze bedden te spreiden of onzen maaltijd gereed te maken.

Behalve de achting, die wij aan godsdienstige lieden behooren toe te dragen, leerde mij de ondervinding, dat godsdienstige dienstboden ons getrouw dienen, dewijl zij, in den bijbel lezende en ter kerke gaande, hunne pligten leeren betrachten. Zij weten, dat zij geenen drank of spijs mogen laten bederven, en dat zij ons niet mogen beliegen of bestelen; in één woord, dat zij ons belang behooren te behartigen, en ons dankbaar en minzaam moeten bejegenen.

Men moet nooit aan dienstboden weigeren ter kerke te gaan, noch des avonds na volbragten arbeid een half uur in den bijbel te lezen. Zij,

die opregt godsdienstig zijn, zullen hunne meesters achten. Lieden, van een zedeloos gedrag, behoort men niet in dienst te houden. Zij bederven hunne kameraden en zijn de pest voor jonge lieden. Hun vuig en dartel gesprek, hunne zedelooze manieren, zijn hoogst gevaarlijk; dewijl zij eene vrolijkheid vertoonen, welke ingetogene menschen niet bezitten. Weinig dienstboden zijn zoo wel opgevoed, om met kinderen huiselijk te verkeeren.

Cornelia. Ik heb daarover eenige opmerking gemaakt ten opzigte van Grietje, die dikwijls mijne zuster Agnes tot een vrolijk praatje uitnoodigt. Ik heb Agnes verboden, de gemeenzame scherts van Grietje te beantwoorden, welke Agnes reeds te zeer behaagde.

Jufvrouw B. Dit is zeer goed van u gehandeld. Ook moet ik u nog doen opmerken, dat vleijerij, van de zijde der dienstboden, zonder invloed moet blijven, want achter dezelve schuilt steeds een loos oogmerk. Vinnigheid en brutale antwoorden moeten niet geduld wor-

den; dit ware de deur openzetten voor de ongevalligste huisselijke levenswijze.

Indien eene vrouw de bevelen behoorlijk geeft, niets onredelijks begeert, en eene bediende hierop brutaal en stoutmoedig antwoordt, dan verpesten misnoegen en wrevel den huisselijken omgang, en men vergeet wat men elkander schuldig is. Echter zijn ook bij dienstboden uitzonderingen, want men vindt na en dan de zoodanigen, welke door hunne bescheidenheid, vlijt en zuivere zeden, onze onderscheiding en toespraak verdienen, alzoo zij de grenzen der betamelijkheid niet zullen overschrijden. Zoodra deze goede menschen minzaam worden bejegend, zullen zij met vlijt en ijver hunnen pligt betrachten. Daär, waar de man de vrouw, de kinderen hunne onderen liefderijk en opregt behandelen, waar in den huisselijken kring welwillendheid en deelneming heerschen, vindt men ook eenen heilrijken indruk bij brave dienstboden. Zij leeren hunne meesters hoogachten, en ver-

meerderen het genoegen van het dagelijksche leven. Orde, mijne dochter! is eene volstrekte behoefte in een welingerigt gezin; een ongeregeld leven brengt hetzelve ten val. Bedenk, in welken stand men ook geplaatst zij, dat behoorlijke spaarzaamheid dienstboden moet worden ingeprent. Met hetgeen in onordelijke huishoudens nutteloos wordt verslonden, kunnen brave lieden den pligt van weldadigheid uitoefenen. Zoodra gij verneemt dat lieden, die uit hoofde hunner omstandigheden verpligt zijn, bekrompen te leven, zich ziek of zwak bevinden, of dat eene sobere omstandigheid bij eene kraamvrouw in uwe buurt heerscht, alsdan is het pligt eene gezonde of versterkende spijze te bereiden en derwaarts te zenden. Bosef altoos, wanneer wij eenmaal zoo arm of afhankelijk waren, hoe wij ons over ons lot zouden beklagen. Om weder te besparen, hetgeen deze uitgave kost, vermijdt men alle snoeperij of brasserij, zoo als men dit wel eens noemt. Gij moet derhalve nooit menschen,

die boven u in rijkdom zijn verheven, tot tafelvrienden maken. Deze willen steeds gasten en brassen. Het gevaarlijke van het voorbeeld zoude u weldra doen afdwalen en hen doen navolgen. Gij zijt bij LUCINDE te *souperen* geweest, aldaar zaagt gij verscheidene aardig uitgedachte schotels, die het vernuft van den kok eer aandeden; ook waren er groenten op tafel, die het saizoen schaarsch opleverde. Gij moet LUCINDE insgelijks bij u ontvangen. Voor ditmaal denkt gij, zal ik niet onderdoen. Is uw echtgenoot even zwak, zoo antwoordt hij: voor dezen enkelen keer zal ons dit niet verarmen. Oppervlakkig is dit waar, maar in de volgende week komt gij in gezelschap met SOFIE. Deze is eene beminnelijke jonge vrouw, doch het is bekend, dat zij de pracht bemint en op hare partijen fijnen smaak en weelde ten toon spreidt. Gij wenscht dat SOFIE ook bij u zal *souperen*. Dit kan voor eenen keer geschieden. Op dien avond geeft gij ook blijk, dat gij niet zonder smaak zijt. SOFIE behaagt u zoo uitnemend,

dat men onderling een wekelijksch kransje bepaalt. SOFIE is te levendig van geest, om het spel te beminnen; maar, haar man is het elken avond gewoon. Men kan zich niet wel onttrekken om mede te doen. SOFIE is rijk; zij komt bij u met de koets. Hoe belagchelijk zoudt gij u maken, van in eene sloede bij haar te verschijnen. Gij geeft een *douceur* aan de dienstboden, en den volgenden morgen betuigt gij uwen echtgenoot veel genoegen te hebben gesmaakt; terwijl hij u verzekert, dat het uitgaan kostbaar is.

Kort na mijn huwelijk gemaakte ik in bekendschap met twee vrienden uws vaders. Eenmaal werd ik verpligt hen te noodigen; en, ziedaar hetzelfde geval. Vast en beraden nam ik, met goedvinden van uwen vader, het besluit, ons niet in dien kring te mengen. Eenmaal gedurende den winter noodigden wij deze vrienden, en werden ook bij elk hunner eenmaal weder verzocht.

Vast en onwankelbaar moet ieder besluit

zijn, dat ten nutte van onze welvaart strekt; en, zoolang de winsten uws vaders niet aanmerkelijk vergroot werden, noodigden wij geene vrienden, die boven ons vermogen konden onthalen en daardoor gevaarlijke voorbeelden voor jonge echtgenooten waren.

Ik moet andermaal op dit hoofdstuk terugkomen, mijne dochter! Niets doet ons meer ten ondergang neigen, als alles te willen volgen, wat onze bekenden doen. — Men vindt helaas! meer dan te veel voorbeelden, dat sommigen deze noodlottige zwakheid niet konden overwinnen.

Cornelia luisterde oplettend naar de lessen harer moeder, welke van zooveel ondervinding getuigden.

» » Zoodra ik met uwen vader was getrouwd," vervolgde jufvrouw burgerhart, » en zag, dat » hij de keuze der spijzen geheel aan mij over» liet, deed ik moeite te weten, welke zijne » geliefkoosdste spijzen waren. Wanneer hij dan

» eenen zeer drukken morgen had doorgebragt, » verraste ik hem met eenen schotel vleesch » of groenten, aan welke hij de voorkeur gaf. » Deze verrassing gaf alsdan meer genoegen, » dan dat wij een gezelschap hadden genoodigd."

» Menig gelukkig uur heb ik aan die kleine » oplettendheid te danken. Gelukkig, mijn » kind! zijn degenen, welke in den kring van » hun eigen gezin het geluk kunnen vinden. » Dit spaart veel tijds en geld. Op de jaren, » dat men zich zelven niet meer kan vervrolijken, worden onze bekenden voor ons eene » behoefte."

» Verder rekende ik het mij tot pligt, om » zooveel mogelijk vele huisselijke behoeften » zelve te koopen. Wanneer eene groentevrouw » elken morgen uwe keukemeid eenige weinige » stuivers te veel afneemt, zult gij denken: » dit is weinig; maar, als gij berekent, hoe» veel gij in een jaar te veel hebt uitgegeven, » wordt het eene belangrijke som, die door » u kan worden bespaard."

» Eene goede huisvrouw moet daarom ken-
» nis hebben van alle huisselijke zaken, en
» dus den prijs kunnen beoordeelen. Het is
» belagchelijk, wanneer eene vrouw aan hare
» meid moet vragen: » » Wat dunkt u? zou
» » dit goed wezen." " » Ook is het onze
» pligt elken dag keuken en provisiekelder te
» bezoeken, de huisselijke uitgaven op te tee-
» kenen, benevens hetgeen niet door haar met
» gereed geld werd betaald; vooral, het laatste,
» opdat wij bij de ontvangst der rekeningen
» dezelve kunnen vergelijken."

» Ik behoef aan mijne CORNELIA niet te zeggen,
» dat eene huisselijke vrouw vroegtijdig bij de
» hand moet zijn, wil men zulks van de dienst-
» boden zien; hoewel men in het strengste
» van den winter met toegevendheid moet han-
» delen. Ook dienstboden zijn dan zoo vlug
» niet. Daar wij, uit onze slaapkamer ko-
» mende, den kagchel reeds in brand en ons
» onthijt gereed vinden, moeten wij niet ver-
» geten, dat de dienstboden reeds voorlang

» opstonden, om ons gemak te bevorderen;
» dat zij onze kamer in orde bragten, ten einde
» wij alles in behoorlijken staat zouden vinden.
» Wil haar door eene vriendelijke bejegening
» toonen, dat wij daarover voldaan zijn; dat
» wij haar gaarne ook warmte en onthijt gun-
» nen, en deelnemend willen behandelen."

» Verval echter niet tot de zwakheid van
» vele vrouwen, door met dienstboden, welke
» gij niet goed kent, een lang gesprek te hou-
» den. Dit doet de achting verdwijnen, terwijl
» zij, dit met hunne kameraden en bekenden
» navolgende, in geenen deele vreezen of wel
» de arbeid op den bepalden tijd verrigt zal
» zijn. Wanneer gij nogtans het geluk hebt
» vlijtige, getrouwe en bescheidene bedienden
» aan te treffen, beloon en bejegen haar dan
» wel, en verschaf haar op behoorlijken tijd
» eenig genoegen. Dit wekt haren ijver op,
» en hartelijk worden zij u genegen. Hoe
» gaarne zien zij zich geprezen. Hoe verge-
» noegd is KAATJE, als uw vader de bereiding

» van den maaltijd prijst; en cumis, als wij
» zeggen, hoe wit zijn die trappen, of hoe
» keurig is het marmer geschuurd! Wij zijn
» zelve gevoelig voor lof, en waarom zouden
» wij dien haar weigeren, welke zich aan de
» eens bepaalde orde willen onderwerpen."

» Ik had eens eene keukenmeid, die nooit
» op den bepaalden tijd het eten gereed had.
» Uw vader kon dus nimmer dan met over-
» haasting eten; dikwijls zeide ik tot haar, dat
» het reeds laat was; dit hantte echter niets.
» Zij had altoos den tijd, en was nooit op het
» bepaalde uur gereed. Daar uw vader dit zeer
» ongevallig was, deed ik, na verscheidene
» vergeefsche waarschuwingen, eindelijk haar
» verhuizen."

» Als men zoo vele gebreken der dienstboden
» ondervindt, is het natuurlijk, dat wij de goeden
» wel behandelen. Bij kleine ongesteldheden
» behoort eene goede meesteres, aan hare dienst-
» boden het eene of andere huismiddel te geven
» en den tijd toe te staan om, door eenige uren

» rust, zich te herstellen, terwijl zij intusschen
» voor haar iets uit de hand dient te nemen.
» Het is grievend als dienstbare personen
» aan het gelaat der huisvrouw bemerken, dat
» hare ongesteldheid verveelt. — Laat dit bij u
» nooit het geval zijn. Wanneer brave dienst-
» boden zich wel behandeld gevoelen, toonen
» zij zich daarna nog hartelijker en meer dank-
» baar; en, zoo wij zelve ziek worden, hoe
» onontbeerlijk zijn zij ons dan; en, hoezeer
» bevordert eene goede oppassing onze herstel-
» ling, waardoor wij onze zaak weder kunnen
» opvatten, en de orde in het gezin door ons
» beetier zien hersteld."

» Orde en overleg besparen vele uren tijds.
» Als in een geregeld huishouden bij den aan-
» vang des morgens alle boodschappen worden
» afgedaan, alsdan kan elk aan zijne bezig-
» heden blijven. Men vindt huishoudens, al-
» waar, nadat de maaltijd reeds is opgediend,
» de noodige kleinigheden nog in de buurt
» moeten worden gehaald. Spoedig moet er

» iemand gezonden worden. Zij worden bij het » bedienen gemist, de schel gaat, de verwar- » ring is algemeen, en men moet zich zelve » of zijne gasten bedienen, of de huisvader » moet ter loops eten."

Het vleesch is heerlijk gebraden; doch de mosterd ontbreekt; de meid snelt henen om dezelve te halen. » Ach!" roept de vrouw, » wat geeft het huishouden eene drukte; en » de meiden verzekeren den ganschen dag niet » stil te hebben geweest." Alles moet op zijn' tijd bezorgd, en vooral geene praatjes met buurmeiden of vrouwen in de winkels gehouden worden. Bij praatzuchtige lieden vindt men de kamers overhoop, de stoelen vol, geene plek in het huishoud-vertrek, om behoorlijk plaats te nemen. Men verhaalt elkander, hoe veel er nog moet gedaan worden. Nu zegt eene andere, » dat nu niet kan, moet tot mor- » gen uitgesteld worden." Wanneer dáár de man te huis komt, kan men hem nog niet behoorlijk afwachten; de vrouw klaagt dat zij

vermoeid is, of weidt over de onhandigheid harer dienstboden uit. Deze klagt verveelt den echtgenoot, die liever een ander gesprek, na volbragte maik, verlangt. De belangrijkste bezigheid eener vrouw, om het leven van haren beschermer te verangenamen, wordt verwaarloosd; doch, dit zal ik bij mijne CORNELIA niet behoeven te vreezen.

Terwijl moeder en dochter aldus bij elkander zaten, en CORNELIA naar de lessen harer moeder luisterde, kwam CHRISJE, de werkmeid, schreijende in de kamer en riep uit: » Ach » jufvrouw! mijn vader schrijft mij, dat mijne » moeder gevaarlijk ziek ligt. Ik wilde haar » zoo gaarne gaan zien, en zal zeer spoedig » van *Haarlem* weder terug komen." CORNELIA was aangedaan en zeide: » Lieve moeder! ik » kan mij zoo juist verbeelden, hoe CHRISJE » dit verlangt. Als gij eens zoo ziek waart » en ik mij van u verwijderd bevond,... wie » weet of CHRISJE hare moeder ooit weder ziet."

JUFVROUW BURGERHART. Uw gevoel komt juist

met het mijne overeen, mijn kind. CHRISJE! maak u terstond gereed. Ga niet met de schuit, maar met de diligence; des te spoediger zijt gij dan bij uwe zieke moeder, en voldoet aan den wensch van uw kinderlijk hart. God geve! dat gij haar nog in het leven moogt vinden. CHRISJE, dankbaar en getroffen, spoedde zich, terwijl zij de verzekering gaf, spoedig te zullen weder komen.

CORNELIA zeide hierop, nadat CHRISJE vertrokken was, ik heb medelijden met CHRISJE; ik hield haar voor ligtzinnig, maar zij heeft een gevoelig hart. Nu begaf zij zich naar de keukenmeid; deze verzocht of de juffer de tafel wilde dekken, terwijl zij de saus gereed maakte. Ook AGNES beijverde zich, om deze werkzaamheden van CHRISJE op te vatten; doch den volgenden morgen, op het uur dat jufvrouw BURGERHART het theewater in de kamer verwachtte, bleef alles stil.

Op het klinken der schel, kwam de keukenmeid en verhaalde al bevende, dat zij den

ganschen nacht de koorts had gehad. » Wat » spijt het mij ziek te worden," riep zij, » juist nu CHRISJE van huis is."

» Het is uwe schuld niet," antwoordde jufvrouw BURGERHART; CORNELIA hervatte: » GRIETJE! ga weder in uw bed; ik zal u warm » drinken brengen; gij hebt de vorige week » veel koude gevat."

GRIETJE weigerde dit. » Van ons beider hulp » verstoken, dit kan onmogelijk!" zeide zij; » zulks zal wel schikken," antwoordde CORNELIA; » ik zal u vlierthee geven." » Ach!" zeide de meid, » als gij ziek zijt, zal ik Rijnsche-wijnsoep en alles wat u nuttig is, lekker » koken, en uwe hartelijkheid nooit vergeten. » Zoodra de koorts af is, zal ik weder opstaan » en terstond vlier nemen."

» Komaan, kinderen!" zeide jufvrouw BURGERHART, » het groote stuk vleesch zullen wij » naar den kok zenden; ik kan op mijn gemak » de kamer schuijeren, en gij de bedden afha» len en opmaken. De toespijzen kunnen wij

» eenvoudig inrigten." Allen waren nu behulpzaam, tot zelfs de kleine JET, om de tafel te dekken.

De maaltijd smaakte heerlijk, want elk had nu beweging gehad. Evenwel ging CORNELIA, alvorens zich aan tafel te zetten, GRIETJE nog warm drinken brengen. Spoedig was door aller hulp de tafel des middags afgenomen, en jufvrouw BURGERHART zeide: » kinderen!" » alles met overleg; breng nu het theewater » mede, dat kunt gij blijven zitten."

Dit geschiedde. AGNES ontstak de lamp, en CORNELIA zette de thee, en nu nam elk eenig handwerk. De avondmaaltijd, in eene boterham met een kopje goede koffij bestaande, was spoedig gereed.

» De zieken gaan voor," zeide jufvrouw BURGERHART; » voor ditmaal zal GRIETJE het » best *soupeeren*. Zij heeft zoo menigmaal » *bier* en *brood* voor mij gekookt, nu zal ik » haar daarmede verrassehen." Dit geschiedde, en de meisjes gingen allen mede, om te zien

hoe welkom GRIETJE dit soepje zoude zijn. Hartelijk bedankte zij op het vriendelijkst, en het bier en brood smaakte haar voortreffelijk.

Elk gevoelde zich opgeruimd en vergenoegd, doch bekende zeer moede te zijn.

» Kinderen!" riep daarop jufvrouw BURGERHART, » laat ons brave dienstboden blijven » waarderen, die elken dag hare taak weder » moeten opvatten, en ons dagelijksch gemak » bezorgen; zij moeten vroeger opstaan en gaan » later te bed dan wij; als wij ons dit herin- » neren, zullen wij haar altoos goed behan- » delen."

» O!" riep CORNELIA, » hadt gij gezien, hoe » blijde GRIETJE was, dat gij zelve haar zoo » veel hartelijkheid beweest." Des morgens bevond GRIETJE zich veel beter, doch CORNELIA verbood haar, sterk bezweet zijnde, om op te staan.

Nauwelijks had de familie ontbeten, of eensklaps ging de schel over, en CHRISJE kwam in de kamer. Angstvallig sloeg jufvrouw BURGER-

HART eenen blik op haar, maar weldra riep de verheugde meid uit: » Mijne moeder is veel » beter; toen ik dezen morgen vroegtijdig op » de diligence ging, was zij het gevaar te » boven. Ach! gij weet niet hoe blijde ik ben. » Mijn vader bedankt u hartelijk, dat ik ter- » stond mogt overkomen."

» God dank!" riep jufvrouw BURGERHART; » wees dankbaar CHRISJE, dat gij uwe moeder » nog moogt behouden; volg hare goede lessen » en haar voorbeeld."

Nu gelastte de huismoeder, dat GRIETJE dien dag het bed moest houden. CORNELIA onderrigtte CHRISJE, hoe zij de spijzen meest bereiden, en dewijl zij naauwkeurig haar bevel volgde, was het eten zeer smakelijk. De vreugde der meisjes was hartelijk, omdat CHRISJE wederom, en hare moeder, het gevaar te boven was.

Den volgenden dag zag men GRIETJE hare werkzaamheden weder opvatten. Zij kwam hare meesteres bedanken, voor de hartelijk-

heid, welke zij nooit bij andere lieden zoodanig had ondervonden.

Even goedhartig als jufvrouw BURGERHART goede dienstboden behandelde, even streng was zij jegens ondeugenden en kwalijkgezinden. Nimmer werd door haar bedriegelijk, bij het vragen van getuigen, diefstal, lasterzucht of morsigheid verzwegen. Zij waarschuwde hare dienstboden, zoodra zij die ondeugden in haar ontdekte. Ook schuwde zij vleijende dienstboden, welke steeds zich in het vertrouwen dringen en daarvan misbruik maken.

» Hetgeen wij heden GRIETJE en CHRISJE » hebben bewezen," zeide jufvrouw BURGERHART, » is ons reeds vergoed." GRIETJE kan nu weder haar koken en werken opvatten, en CHRISJE is blijmoedig en opgeruimd, nadat zij bij hare moeder is geweest; maar, wanneer dienstboden in onze dienst oud geworden zijn en niet meer kunnen voortkomen, zoo dat zij bij vreemden niet meer zouden kunnen voldoen, dan is het onze pligt haar onze hulp

niet te onttrekken. Men zegge dan niet: » zij kan niet meer koken, en is te oud om » op onze wenken te draven;" neen, men brenge zich dan voor den geest; » zij deed » dit vele jaren toen zij vlug en in den bloei » haars levens was, en ging hiermede nog » voort, toen de arbeid haar reeds moeijelijk » begon te vallen." In zulke omstandigheden moeten wij uit pligt haar voor gebrek bewaren.

Hoe dikwijls word eene bejaarde dienstbode de hulp en troost der kinderen van hen, bij welke zij vele jaren getrouw diende, of tracht de echtgenoot van eenen overleden meester, den hoogen ouderdom dragelijk te maken.

Eene jonge juffrouw, zoo huisselijk, zoo beminnenswaardig als CORNELIA, kon niet lang onopgemerkt blijven. De brave, de bescheiden REINHART deed alle pogingen, om CORNELIA nader te leeren kennen; en, toen hij het meisje in den kring van het gezin zag, hare liefde voor hare ouderen, hare hartelijkheid jegens hare zusters en broeder opmerkte, en bespeurde, hoezeer zij door allen werd bemind, hoe liefderijk en regtvaardig zij de dienstboden behandelde, toen werd zijne genegenheid hoe langer hoe hartelijker en hij kende geen genoegen meer dan bij zijne CORNELIA.

Hoezeer verschilde dit lieve meisje van de zoogenaamde jonge dames, welke nu eens met eenen huppelenden en dan weder met eenen afgemeten tred door het huis gaan; met gekunstelde houding, toon en manieren zich kleeden, opschikken en plaats nemen, om eenig fraai handwerk te beginnen; pruilen, wanneer haar een kostbaar sieraad of eene woelige partij word geweigerd; die geen kopje kunnen omwasschen en nooit eenig huisselijk bestuur wenschen; van de dienstboden meer vergen dan behoorlijk is; als modepopjes zich kleeden, luimig en grilzick blijven, en geen grein gezond verstand bezitten; slechts studeren op hun *toilet* en vermaken; steeds pogen te schitteren en na te volgen, wat anderen wel staat; en allerliefst in gezelschap en ondragelijk in huis zijn. Het

karakter en de zeden, als ook het bestaan van den jongen REINHART, liet niets te wenschen over; doch, met leedwezen zagen de ouderen, dat zij weldra hare CORNELIA zouden moeten missen. Zij waren nogtans verpligt hun genoegen aan haar geluk op te offeren.

REINHART werd vergund drie avonden in iedere week CORNELIA te mogen bezoeken, en verkreeg kort daarna de ouderlijke toestemming, daar hij voor lang het hart van CORNELIA had gewonnen. Juffrouw BURGERHART verzocht nu harer oudste dochter, dat hare AGNES den gelukkelen dag haar zoude vergezellen, ten einde AGNES te gewennen, hare bezigheden op te vatten.

Nu wekte CORNELIA hare jongere zuster reeds vroegtijdig. De vijftienjarige AGNES verklaarde, dat zij nog gaarne een uur wenschte te slapen. » Kom aan, lieve zus!" riep CORNELIA, » wij moeten vroegtijdig ontbijten en » dan naar den zolder aan de wasch gaan. » Naderhand zult gij verblijd zijn, als wij » eene groote taak hebben afgewerkt."

» Ach!" antwoordde AGNES, » ik zoude blijde » zijn, zoo ik nog wat mogt blijven slapen. » Gij zijt rusteloos en onvermoeid; als gij ge» trouwd zijt, zullen wij elkander zoo onophou» delijk niet voortdrijven."

Misnoegd rees AGNES overeind en kleedde zich, doch naderhand was zij verheugd, zoo vroegtijdig door CORNELIA te zijn gewekt.

Het was de laatste wasch, waaraan CORNELIA in het ouderlijke huis zoude helpen; daarna werd terstond het schoonmaken van het huis begonnen; en AGNES, tegen haren zin, elken morgen tijdig door hare zuster gewekt.

» Kom, lieve meid!" zeide CORNELIA, » de » schoonmaakster heeft reeds gebeld."

» Ach!" riep het meisje, » wat gaat mij » dat aan; zij kan immers wel zonder mij be» ginnen."

» Neen!" antwoordde hare zuster, » wij » moeten vroeger dan gewoonlijk ontbijten, en » daarna de laden en kasten uithalen. Als wij

» dit vooraf doen, heeft de schoonmaakster » ruimte en kan beter voortgaan."

Wanneer na volbragte bezigheid, alles helder glinsterde en de meubelen netjes waren, dan verblijdden de meisjes zich; en, toen AGNES zich in alles hulpvaardig had betoond, ontving zij eenen fraaijen *shawl*. Hiermede ging zij met CORNELIA, benevens haren vriend, naar den schouwburg; » op deze wijze zullen wij," zeide de Heer BURGERHART, » de vlijt onzer dochter AGNES » blijven beloonen, als zij huisselijk en vlug, » en hare moeder steeds behulpzaam is."

Weldra werd het huwelijk van CORNELIA voltrokken. Aan een eenvoudig *soupé*, in plaats van eene kostbare bruiloft, werd de voorkeur gegeven; men besteedde het daartoe noodige geld aan verschillende meubelen en aan datgene, wat jonge lieden in de huishouding noodig hebben. In de hevigste aandoening zagen Mijnheer en Mejufvrouw BURGERHART hunne oudste dochter het ouderlijk huis verlaten, terwijl haar vader zeide: » REINHART! mij dunkt als gij niet

» gelukkig met KEETJE leeft, zou het uwe » schuld mooten zijn."

REINHART verzekerde alles te zullen aanwenden, om haar bezit te verdienen.

Dewijl CORNELIA een voorbeeld van huisselijkheid en alle vrouwelijke deugden was, voorspelde elk den jongen REINHART het gelukkigst huwelijk.

REINHART moest den ouderen beloven, dat CORNELIA alle weken eenen geheelen dag bij hen zoude doorbrengen, om daardoor niet geheel van het bijzijn hunner geliefde dochter verstoken te zijn, waarover zich ook de dienstboden op het hartelijkste verheugden.

AGNES begreep, dat zij gemakkelijk de plaats harer zuster konde vervullen; doch reeds in de eerste week, toen de Heer BURGERHART in de kamer kwam, om te ontbijten, was hij verwonderd AGNES in haar nachtgewaad te zien, waaruit men konde opmaken, dat zij zoo even eerst was opgestaan.

» Hoe komt dat, AGNES?" vraagde de vader,

» is het op deze wijze, dat gij ons het bijzijn
» uwer zuster denkt te vergoeden? zoo slor-
» dig en achteloos zag ik CORNELIA nooit."

» O vader! dit is niets;" hernam AGNES,
» niemand dan onze eigene huisgenooten zien
» mij; mijne kleeding zal dus geen mensch
» hinderen."

De vader werd gemelijk en zweeg. Jufvrouw BURGERHART antwoordde nu: » Mijne goede
» AGNES! wanneer wij alleen net en zindelijk
» wenschen te wezen, ons vreemde menschen
» te behagen, dan ligt de zindelijkheid weinig
» in onzen aard. Gij moet dan maar even zoo
» ongekleed aan het middagmaal verschijnen;
» onze huishoudkamer kan dan ook wel overhoop
» blijven, dewijl vreemde menschen daarin toch
» niet komen. Het ergste is, dat uwe jongere
» zusters, uw voorbeeld volgende, zich dage-
» lijks ons misnoegen op den hals zouden ha-
» len. Denk toch nooit, dit of dat kan geen
» kwaad, wanneer vreemde lieden zulks maar
» niet vernemen. Eene jonge juffer behoort

» zich steeds zindelijk en nooit ongevallig te
» vertoonen, zelfs niet in het bijzijn van haren
» vader of moeder. Men gewent zich dan al
» ras aan slordigheid, en dit maakt op alle
» mannen den onaangenaamsten indruk. Een
» meisje behoort in alle opzigten net te zijn."

AGNES zweeg, doch den volgenden morgen had zij zich behoorlijk en vroegtijdig gekleed; en toen zij in de kamer kwam, omhelsde zij hare ouderen. » Lief kind!" riep BURGERHART, » uwe ouderen beminnen u van harte,
» en uw blijk van welwillendheid verheugt ons."

CORNELIA had haar huishouden, geheel ingerigt, zoo als zij dit in het ouderlijk huis gewoon was te doen. Vader, moeder, zuster en broeder kwamen haar bezoeken, en troffen de beide echtgenooten in eenen hoogst gelukkigen staat aan. Jufvrouw BURGERHART vond het geheele huis en de meubelen zeer fraai en in eenen goeden smaak.

CORNELIA dankte de Voorzienigheid voor haar heilrijk lot. Als REINHART huiswaarts

keerde, vond hij orde, rust en zindelijkheid. Geen twist of gekijf met de meiden werd ooit in huis gehoord. Het eten, op zijnen tijd gereed, was naar zijnen smaak bereid; de weinige lieden, met wie hij verkeerde, waren elk uur van den dag welkom, en werden door CORNELIA minzaam en gulhartig ontvangen. Was zij door meer dan gewone bezoeken opgehouden, dan spoedde zij zich des te meer, ten einde op de gewone wandeling, na het middagmaal, haren echtgenoot te kunnen vergezellen.

Het jonge paar had ruim zes jaren in den grootsten welstand gelukkig geleefd, en van tijd tot tijd hunne vrienden, alwaar zij genoodigd waren, op dezelfde wijze te hunnen huize ontvangen; geen traan, door smart gestort, had hunne vreugde gestoord, toen de Heer BURGERHART, door een plotseling toeval getroffen, den volgenden dag overleed. Zijn zoon, nog te jong om het kantoor te bestieren, werd bij eenen anderen koopman geplaatst; en jufvrouw BURGERHART verkocht haar huis, en ging met

hare kinderen eene kleinere woning betrekken, alwaar zij zuinig en rustig leefde.

Nog in den loop van hetzelfde jaar, werd REINHART door onvoorzienen tegenspoed getroffen, dien hij voor CORNELIA niet konde verborgen houden.

Tegen den middag keerde de brave jonge man tot zijnent. Hij was doodsbleek, ging zwijgend naast CORNELIA zitten, en de tranen stonden in zijne oogen.

CORNELIA vraagde: » wat deert u, lieve vriend? "

REINHART. Ach, CORNELIA! wanneer ik u dit zeide, zoudt gij geenen trek tot eten hebben.

CORNELIA. Is uwe echtgenoot dan een kind, hetwelk alleen geschikt is, om te schertsen en te lagchen. Bevindt gij u ongesteld, of hebt gij iets gedaan, waarover gij berouw gevoelt?

REINHART. Neen, beste CORNELIA! maar ik moet u iets mededeelen, hetwelk eenen rampzaligen schok aan onze welvaart geeft. Mijn patroon *liquideert* zijn kantoor, en ik kan

het aanzienlijke salaris, dat ik tot heden genoot, niet behouden.

Ik heb, na vele pogingen, een ander kantoor gevonden, waarop ik slechts 800 gulden zal kunnen winnen. Hoe zullen wij daarvan bestaan, mijne lieve?

CORNELIA. Wij zullen dit verlies wel te boven komen. Ik heb geene schulden en jaarlijks 100 gulden interesten te ontvangen. Wij kunnen in een huisje gaan wonen; en behoeven, zoo als van zelven spreekt, slechts eene dienstbode te houden; behalve dat, hebben wij in langen tijd niet voor kleederen of linnen te zorgen. Indien wij onze zaken goed overleggen, zal alles wel gaan.

REINHART schreide hierop tranen van vreugde. » God dank! nu leer ik u uit den grond mijns » harten," zeide hij, » eerst kennen en waar» deren; en, ik zal niets onbeproefd laten, » om ons bestaan te verbeteren."

REINHART omhelsde zijne gade, en beiden overlegden op eene bedaarde wijze, hoe men alles voor het vervolg het best konde bezuinigen. Zij namen in een klein doch net huis hunnen intrek, ontdeden zich van alles, wat zij volstrekt konden ontberen, en de keukenmeid bleef bij hen als meid alleen. CORNELIA hielp het huis schoon maken; en, alles in orde zijnde, waren zij vergenoegd. Hare moeder prees het gedrag van CORNELIA en zag, dat zij de betrekking van gade ten volle waardig was. Jufvrouw BURGERHART was meer dan ooit trotsch, zulk eene dochter te bezitten.

Wanneer REINHART te huis kwam, wachtte CORNELIA hem met eenen eenvoudigen maaltijd, die slechts uit twee schotels groenten en een stuk vleesch bestond. Van het vleesch werd verscheidene achtereenvolgende dagen met smaak gegeten. In plaats van een glas wijn, dronk men goed bier; de avondmaaltijd bestond in brood, boter en kaas, met eenen kop koffij. » Wij ondervinden een groot geluk," zeide CORNELIA, » dat wij beiden nog gezond en » in onze verminderde levenswijze tevre» den zijn."

Er werden geene gasten genoodigd als op een kopje thee of koffij, terwijl elke uitnoodiging van de hand werd gewezen.

» Lieve CORNELIA!" zeide REINHART, » het zoude mij van harte lief zijn, zoo gij » een bezoek met mij wildet afleggen bij mijnen » gewezen confrater en zijne vrouw. Deze » lieden zijn even als wij, gedwongen geweest, » om zich in hunne levenswijze te bekrimpen, » doch de arme STICHWALD heeft sedert dien » tijd geen opgeruimd uur gehad; zijne vrouw » bemint hem van harte, maar zij kan zich » aan geen overleg gewennen; elk gemis wordt » voor haar eene zware opoffering, waardoor » mijn vriend zich telkens zijnen tegenspoed » hoort verwijten; de opgeruimdheid van geest » die ons in onze verminderde omstandigheid » blijft vergezellen, zoude voor haar een » treffend voorbeeld zijn, en het huisselijk le- » ven van mijn vriend verbeteren."

CORNELIA. Gaarne wil ik die vrouw bezoeken; maar het is mij onbegrijpelijk, dat zij

hartelijke genegenheid voor haren echtgenoot kan hebben, daar zij hem telkens ontmoedigt, door hem ieder uur zijnen tegenspoed te herinneren?

Toen CORNELIA het beloofde bezoek bij Mejufvrouw STECHMAN aflegde, zag zij reeds op het gelaat der ongelukkige vrouw, de sporen van verdriet. Naauwelijks hadden beiden een paar kopjes thee gedronken, of zij begon hare klagten uit te storten: » Helaas, mijne » lieve jufvrouw!" zeide zij, » mijne goede » vrienden vergeten mij; zij laten mij alleen » zitten, nu wij hen niet meer kunnen trac- » teeren. Mijne dienstbode heeft mij de dienst » opgezegd, dewijl zij geen verval meer ont- » vangt."

CORNELIA antwoordde: » zoodra deze lieden » alleen bij u gekomen zijn, om getracteerd te » worden, kondet gij hen toch niet als uwe » vrienden beschouwen. Ik zoude hen niet » waardig rekenen ze te betreuren. Indien » mijne meid mij zulk een blijk van hoatzucht

» gaf, liet ik haar zonder leedwezen vertrek-
» ken."

Jufvrouw STECHMAN. Gij hebt gelijk doch ik, ongelukkige vrouw! heb nooit geleerd te koken, of eenige huisselijke bezigheid te doen, en heb dus altoos eene bekwame meid noodig. Reeds, nu ik de mijne eenige vermeerdering van huur moest weigeren, kookt zij het eten met de grootste achteloosheid. Dit is voor mijnen man zeer onaangenaam. Wij waren gewoon bij den maaltijd een glasje wijn te drinken, en elken zaturdag naar den schouwburg te gaan; dit alles moeten wij nu missen.

CORNELIA. Dit alles is bij ons hetzelfde geval, doch heeft mijne opgeruimdheid nog niet verminderd. Kom eens in de week bepaald bij mij. Mijn man is den uwen als eenen vriend genegen. Wij zullen elkander den tijd verkorten, raad geven, en gezelschap houden, ten einde kostbare vermaken te vergeten. Na een kopje thee te hebben gedronken, kunnen wij gedurende den zomer eene wandeling doen.

» Ach, mejufvrouw!" riep de treurige vrouw, » hoe is het mogelijk, dat ik in mijn ongeluk » in u zulk eene hartelijke vriendin vinde! » Gaarne wil ik u komen bezoeken."

» Ik heb," zeide CORNELIA, » na de ver-» mindering, van ons inkomen met mijnen man » niet één' maaltijd onsmakelijk gebruikt, hoe-» wel wij nu slechts twee schotels kiezen. Ik » maai zelve alles en heb in mijn klein huis » nooit eene schoonmaakster noodig, dewijl ik » in alles de behulpzame hand bied."

» Hoe is het mogelijk!" riep jufvrouw STECH-MAN. » Ja," zeide CORNELIA, » wanneer » mijn man tehuis komt, zijn alle bezigheden » verrigt, en ik beijver mij dan om hem door » gesprekken, zooveel mogelijk, zijn leed te » doen vergeten. Laat ons niet meer aan onze » vorige fortuin denken; maar ons veeleer ver-» lengen, over hetgeen wij nog mogen genie-» ten, door de werkzame poging onzer brave » echtgenooten."

» Ach!" riep de heer STECHWALD, die

juist in de kamer trad, » uwe opmerking, » mejufvrouw! is juist. Mogt mijne LOUISE » ook op deze wijze onzen tegenspoed dragen."

Kort daarna kwam ook REINHART. De vrouw van den huize maakte onophoudelijk verschooning, dat zij niet dan eenen kop koffij en eene boterham konde voorzetten.

» Mijne lieve jufvrouw!" antwoordde CORNELIA, » spreken wij niet verder over hetgeen » wij voorheen genoten maar nu niet meer ge» nieten kunnen, want anders zou elke mid» dag, dien wij met elkander doorbragten, ons » droevige herinneringen voor den geest bren» gen. Onze avondmaaltijd is juist zoo inge» rigt."

» Huisselijk genoegen," riep REINHART, zijne vrouw de hand drukkende, » en een ge» rust geweten, is alles wat ons overig bleef; » en nog," vervolgde hij, » wanneer iemand » in onze buurt bevalt of ziek is, dan is mijn » vrouwtje de eerste, om iets te zenden, een » huismiddel aan te raden, of wel om te troosten."

» Ik reken het voor een geluk," zeide STECHMAN, » dat mijne vrouw de uwe heeft » leeren kennen."

» Ja," voegde zijne echtgenoot er bij, » juf» vrouw REINHART bezit eene vastheid van » geest en opgeruimdheid in tegenspoed, die » ik moet bewonderen."

Des avonds namen de vrienden hartelijk afscheid, met de belofte nog in dezelfde week, elkander te zullen wederzien.

Terwijl REINHART met zijn vrouwtje naar huis wandelde, riepen beiden gelijktijdig uit: » wat zijn die menschen ongelukkig!"

» Ach!" vervolgde REINHART, » als mijn » vriend van zijn kantoor tehuis komt, is het » alsof er lood op zijne schouders drukt. Ter» stond valt hem zijne vrouw met hare klagten » lastig, en maakt zij vergelijkingen van vorige » en tegenwoordige dagen; hij wordt bijna zoo » droefgeestig als zijne vrouw. Hoe gelukkig » dat gij u beter in ons lot kunt schikken."

» Ik verdien deze lofspraak niet," ant-

woordde CORNELIA; » mijne moeder leerde mij » alle huisselijke bezigheden te kunnen ver- » rigten; zij was eene vijandin van te ver ge- » zochte weelde of pracht. Ik zal op mijne » beurt trachten, om deze vrouw het verkeerde » van haar gedrag in de gegevene omstandig- » heden onder het oog te brengen."

» Hierdoor," antwoordde REINHART, zult gij » het leven van mijnen vriend verzuuren."

Toen jufvrouw STECHMAN CORNELIA bezocht, was zij verwonderd over de netheid, die overal zigtbaar was. De middag werd zoo gezellig doorgebragt, dat de klagende *dame* niet meer dacht aan de goede vrienden, welke haar eertijds bezochten. CORNELIA gaf haar in vele dingen goeden raad; ook, dat zij bij het huren van eene dienstbode, er eene behoorde te kiezen, welke als meid alleen het bereiden der spijzen gewoon was en niet uit eene weelderige huishouding kwam; vooral moest zij trachten getuigen naar waarheid in te winnen.

Deze vrouwen hadden geene maand met elkander verkeerd, toen jufvrouw STECHMAN haren echtgenoot op eene gansch andere wijze behandelde. Zij klaagde niet meer over elke beuzeling, zag naar alle zaken in het huishouden, en bleef den geheelen dag niet meer op haren stoel zitten klagen. Door teregtwijzing van CORNELIA, werd zij blijmoediger en meer tevreden, terwijl haar man zeer vergenoegd leefde. Dikwijls vervrolijkte zij elkander door eene goede wandeling; zij kwamen dan in eene blijmoedige luim terug, en dronken een' kop koffij.

Toen STECHMAN een rustig leven leidde, was hij er op bedacht, om nog iets anders te winnen. Hij sprak hierover met zijnen vriend; en een deftig en gegoed winkelier koos REINHART tot zijnen boekhouder, terwijl eene weduwe, welke in manufacturen handel dreef, STECHMAN het boek liet houden. Elken avond begaven zij zich derwaarts en beider vrouwen wisten niet, waarom hunne mannen later dan

gewoonlijk bij haar terug kwamen. Toen beide vrienden drie maanden deze nieuwe bezigheid hadden verrigt, verrasten zij hunne vrouwen, elk met 100 gulden. De blijdschap over deze verrassing was groot, en de echtgenooten verheugden zich hartelijk. Jufvrouw STECHMAN kocht terstond eenen fraaijen *shawl* en hoed. CORNELIA begeerde, dat REINHART voor zichzelven eenen nieuwen winterjas zoude maken; maar deze belegde het geld in een rentegevend fonds.

AGNES, welke zich voorbeeldig had gedragen en hare moeder veel genoegen schonk, huwde aan eenen rijken jongeling, die echter geene kunde van den koophandel bezat.

REINHART werd hem nu noodzakelijk en ontving deel in het nieuw opgerigte kantoor, waarop REINHART zijnen vriend STECHMAN voordeelig plaatste, ofschoon de laatste, nu hij

een gerust en vergenoegd leven genoot, nog elken avond het boek van den winkelier ging bijschrijven. Hoezeer was nu jufvrouw STECHMAN verheugd.

De oude jufvrouw BURGERHART kwam bij hare oudste dochter inwonen, welke een ruimer huis had gehuurd, en was getuige van het geluk der echtgenooten, welke, hoewel in ruimer omstandigheden, geene weelde of pracht noodig hadden, doch kalm en rustig leefden.

» Mijne dochter!" zeide jufvrouw BURGERHART, » welk een goed gebruik hebt gij van » mijne lessen gemaakt; en, hoe gaarne wensch- » te ik dat uw vader nog getuige was, dat gij » en ook AGNES, gelukkig zijt. Gij hebt reeds » lang door uw voorbeeld getoond, hoeveel in- » vloed de zucht tot huiselijkheid op het ge- » luk van brave echtgenooten heeft; en, hoe » eene gepaste spaarzaamheid in den tegen- » spoed een' man in de hand werkt."

» Hoe grievend is het voor eenen man, die » gedurende den geheelen voormiddag zwoegt

» en rekent, ten einde zijne meesters te vol-
» doen en hun het noodig vertrouwen in te
» boezemen, als hij tehuis komende, niets dan
» wanorde vindt in alles, wat zijne vrouw om-
» ringt; wanneer zij verzuimt op te teekenen,
» hetgeen zij op rekening heeft gekocht.
» » Lieve vrouw!"" vraagt de man, » » weet
» » gij dan niet wat, en hoeveel gij gehad
» » hebt?"" » » Wie kan alles opschrijven,""
is haar antwoord, » » de prijs is ook hooger
» » dan ik meen te hebben bedongen. Maar,
» » de man zal geen bedrieger worden voor
» » zulk eene kleine som. Ik kan mij ook
» » hebben vergist,"" » en, hoewel de jonge
» man met eene ernstige houding verklaart,
» dat deze rekening hem zeer uit de hand
» valt, moet hij echter zorgen, dat zij betaald
» wordt, want men heeft op nieuw krediet
» noodig."

» De meid, insgelijks aan geene orde ge-
» woon, heeft iets vergeten te halen. » » Loop
» » maar spoedig heen,"" zegt de verwarde

huisvrouw, » » houd u niet op, laat het maar
» » te goed houden.""

» Den volgenden dag is de groenvrouw ver-
» geten, of zij den dag te voren ook betaald
» is. De meid wordt even slordig als de juf-
» vrouw, en ziedaar het fatsoen der echtge-
» nooten in de buurt aan prantzucht ter prooije.
» Indien eene oneerlijke meid bij deze juf-
» vrouw in dienst treedt, toetst zij weldra, of
» deze met den prijs der koopwaren bekend is;
» en ziedaar den weg tot bedriegen gebaand.
» De meesteres beklaagt zich over slechte
» waar. » » Ik heb het ook al gedacht,""
antwoordt de meid, » » wij moeten duurder
» » soort nemen,"" » en van den man wordt
» elken dag meerder gevergd dan noodig is,
» omdat zijne vrouw geene ordelijke huismoe-
» der is. Met medelijden, zoo niet met
» wrevel, ontdekt de bezige huisvader, dat hij
» in zijne gade een voorwerp vond, hetwelk
» niet geschikt is, om aan hare pligten als
» huismoeder te voldoen."

Dankbaar en vergenoegd leefden CORNELIA met haren REINHART, terwijl jufvrouw BURGERHART vele jaren getuige van beider geluk was.

De echtgenooten, hoewel in ruimer omstandigheden verkeerende, begaven zich nogtans niet in groote gezelschapskringen. Eenige weinige vrienden verlevendigden hun huisselijk verkeer.

Jufvrouw STECHMAN was zeer gelukkig met haren echtgenoot. Daar zij een goed hart bezat, bleef zij dankbaar aan de verpligting, die zij aan den raad en de hulp van hare vriendin had; zij volgde in alles haar voorbeeld; en, ofschoon in gunstiger omstandigheid zijnde, wilde zij hare vrienden niet tot haar lokken, door te tracteren of te brassen. Nu eerst konde zij, door dezen maatregel, de ware van de valsche vrienden onderscheiden; zij werd beschaamd over hare vorige dwaasheid, dat zij had getreurd over de verwaarloozing van laag-

hartigen, en ondervond, dat voor eene vrouw, welke huisselijkheid bemint en haren echtgenoot wenscht gelukkig te maken, geen talrijk gezelschap, noch pracht of weelde noodig is.

De goede vrouw besteedde thans het geld, door haren man gewonnen, op eene verstandige wijze, en ondervond, dat bij het bezit van een matig bestaan, een welgeplaatst hart, op de liefde van een' getrouw' echtgenoot meer kan winnen, dan het voorregt van zich op eene opregte en bestendige vriendin te kunnen beroemen.

Hoe wenschelijk ware het, dat vele meisjes en jonge vrouwen, het voorbeeld van CORNELIA volgden! Hoe vele mannen zouden alsdan het huisselijk leven beminnen en hunne uitspanningen niet elders zoeken.

En hier mede eindigt dit eenvoudig, maar waarachtig tafereel van huisselijk geluk. Mogten — vooral jeugdige meisjes — dit boekje met bedaardheid lezen en herlezen. Alsdan,

zullen zij; hiervan houden wij ons overtuigd, op verderen leeftijd gekomen zijnde, alles aanwenden, om naar het voorbeeld van CORNELIA BURGERHART, de vlijtige huishoudster, haren wandel te rigten; en voorspellen wij haar, dit doende, een gelukkig lot op deze wisselende wereld.